

KÚRIA

Bfv.I.1325/2018/6. szám

A Kúria Budapesten, a 2019. év április hó 1. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A folytatólagosan elkövetett hivatali visszaélés büntette miatt folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt, továbbá a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványokat elbírálv a Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa Kb.I.48/2017/6. számú ítéletét, illetőleg a Fővárosi Ítéltábla 6.Kbf.7/2018/9. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítványozó, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa a 2017. november 27. napján kihirdetett Kb.I.48/2017/6. számú ítéletével a volt címzetes büntetés-végrehajtási zászlós I. rendű terheltet folytatólagosan elkövetett hivatali visszaélés büntettében [Btk. 305. § c) pont], II. rendű terheltet felbujtóként, folytatólagosan elkövetett hivatali visszaélés büntettében [Btk. 305. § c) pont] mondta ki bűnösnek, ezért a II. rendű terheltet, mint többszörös visszaesőt egy év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és egy év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a terhelt nem bocsátható feltételes szabadságra.

Az ellentétes irányú fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa a 2018. május 9. napján meghozott 6.Kbf.7/2018/9. számú ítéletével az elsőfokú határozatot megváltoztatva a terhelt hivatali visszaélés büntetteként értékelt cselekményét a Btk. 305. § a) pontja szerint minősítette, egyebekben az elsőfokú ítéletet a II. rendű terheltre vonatkozóan helybenhagyta.

A felülvizsgálati eljárásban irányadó - a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa által kiegészített - tényállás lényege a következő:

A volt címzetes büntetés-végrehajtási zászlós I. rendű terhelt a ... Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben az egészségügyi osztályon szakápolóként teljesített szolgálatot. Egészségügyi feladata ellátása során megismerte az intézetben fogvatartott II. rendű terheltet, akivel érzelmi kapcsolatba került. II. rendű terhelt ezt az érzelmi kapcsolatot felhasználva - pontosan meg nem határozható időpontban - arra vette rá az I. rendű terheltet, hogy juttasson be neki a büntetés-végrehajtási intézetbe a telefonjához SIM-kártyákat. A terhelt kérésének eleget téve az I. rendű terhelt két alkalommal - 2016 tavaszán és nyarán - két különböző hívószámú SIM-kártyát adott át neki azért, hogy a II. rendű terhelt az engedélyezett kapcsolattartáson túl további kapcsolattartáshoz jusson.

Tartalmazza a tényállás, hogy I. rendű terhelt ezzel a magatartásával megszegte a büntetés-végrehajtási szervezet szolgálati szabályzatáról szóló 21/1997. (V. 8.) IM rendelet 18. § (3) bekezdésében írtakat, miszerint a ht. állomány tagjainak a fogvatartottakkal való érintkezése csak a hivatalos (szolgálati) tevékenységre irányulhat, velük magánbeszélgetést nem folytathatnak, előttük sem szolgálati, sem magánügyeiket nem beszélhetik meg, megsértette továbbá a büntetések, intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (Bv. tv.) 175. § (2) bekezdésében írt azon rendelkezést is, mely szerint az elítélt a házirend előírásainak megfelelően kizárólag a büntetés-végrehajtási intézet által kijelölt telefont használhatja.

I. rendű terhelt hivatásos szolgálati viszonya a cselekmény elkövetését követően lemondással megszűnt.

-.-.-

A jogerős határozatok ellen a II. rendű terhelt, továbbá a védője azonos tartalmú felülvizsgálati indítványt terjesztettek elő a Be. 648. § a) és b) pontjára hivatkozva.

Abban arra hivatkoztak, hogy az eljáró bíróságok a II. rendű terhelt bűnösségét a büntető anyagi jog szabályainak többszörös megsértésével állapították meg.

Álláspontjuk szerint a hivatásos büntetés-végrehajtási szolgálati viszonyban álló I. rendű terhelt a Btk. 127. § (1) bekezdésére figyelemmel katonának minősült, a katonai szolgálati szabályzat rendelkezését sértette meg, így cselekményével nem a hivatali visszaélés büntettét, hanem - figyelemmel a Btk. 458. § a) pontjára is - a Btk. 441. § (1) bekezdése szerinti szolgálati visszaélés büntettét követte el, és miután katonai bűncselekményt a Btk. 127. § (3) bekezdése szerint csak katona követhet el, II. rendű terhelt

a katonai bűncselekmény felbujtójaként nem lett volna felelősségre vonható, cselekménye kizárólag a Bv.tv. 175. § (2) bekezdése szerint értékelendő, ezért vele szemben törvénysértő büntetést szabtak ki.

Eljárásjogi szabálysértésként arra hivatkoztak, hogy a Szegedi Törvényszék elsőfokon eljáró katonai tanácsában olyan katonai ülnök vett részt, aki korábban a II. rendű terhelt reintegrációs tisztje volt, amit II. rendű terhelt az elsőfokú bírósági tárgyaláson közölt a bírósággal. Ezért véleményük szerint az első fokon eljáró katonai tanács a Be. 698. § (1) bekezdés a) pontjára is figyelemmel megsértette a Be. 14. § (1) bekezdés e) pontjában írtakat, mivel ettől a katonai ülnöktől az ügy elfogulatlan megítélése nem volt elvárható. Ennek alátámasztására a védő az Alkotmánybíróság 3242/2012. (IX. 28.) AB határozat [13] bekezdésére, a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatra, továbbá a 21/2016. (XI. 30.) AB határozat [38] bekezdésére hivatkozott.

Megítélésük szerint a Be. 608. § (1) bekezdés b) pontja alapján ez a felülvizsgálatra is indokot adó, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárás szabálysértés, amelyet a másodfokon eljáró ítélőtábla nem ismerte fel, ekként a másodfokú ítélet semmissé tétele is indokolt.

Ezen túl a következőkre hivatkoztak:

- a Bv.tv. 175. § (2) bekezdésének megsértését csak a fogvatartott követheti el, így e szabály megsértése nem lett volna az I. rendű terhelt terhére róható,
- az elsőfokú bíróság azzal, hogy a II. rendű terhelt szabadságvesztésének kiszabásánál a Btk. 86. § (1) bekezdés a) és c) pontját alkalmazta, emellett súlyosító körülményként értékelte terhére a többszörös visszaesői minőséget, valamint azt, hogy cselekményét büntetőeljárások hatálya alatt, nem jogerős elítélését követően követte el, megsértette a kétszeres értékelés tilalmát,
- a másodfokú bíróság a másodfokú ügyészi indítvány nem létező törvényhelyre való téves hivatkozását átvette,
- az elsőfokú bíróság megsértette indokolási kötelezettségét, amikor nem vette figyelembe és nem értékelte a terheltek közötti szoros érzelmi viszonyt.

Mindezek alapján elsődlegesen a II. rendű terhelt felmentését, másodlagosan a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozták.

A Legfőbb Ügyészség a Be. 657. § (1) bekezdése alapján tett nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt részben a törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

Osztotta a másodfokú bíróság azon álláspontját, amely szerint az

eljáró bíróságok a cselekményt törvényesen minősítették a Btk. 305. §-ába ütköző hivatali visszaélés büntettének, mivel a Btk. 459. § (1) bekezdés k) pontjából következően nemcsak a közhatalmi feladatot ellátó személy tekintendő hivatalos személynek, hanem a rendvédelmi szervnél szolgálatot teljesítő azon személy is, akinek tevékenysége a szerv rendeltetésszerű működéséhez tartozik.

Hivatkozott arra, hogy a bv. szervezet szolgálati szabályzatáról szóló IM rendelet 2. § (2) bekezdése szerint az egészségügyi feladatok a bv. szervezet szakfeladatai közé tartoznak, és ebből következően az egészségügyi feladatok a bv. szervezet rendeltetésszerű működéséhez tartozóak, így Kóra Beáta I. rendű terheltnak mint a bv. szervezetnél hivatásos szolgálati viszonyban álló személynek kötelessége lett volna annak megakadályozása, hogy a fogvatartott II. rendű terhelte megszegje a Bv.tv. 175. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakat.

Alapvetően tévesnek tartotta az indítványozók azon érvelését, amely szerint katonai bűncselekményt felbujtóként is csak katona követhet el, mivel ilyen speciális alanyisággal csak a tettesnek kell rendelkeznie, a felbujtónak nem, ahogy azt is, amely szerint I. rendű terhelte a Bv.tv. 175. § (2) bekezdésében írtakat szegte meg.

Ezért a felülvizsgálati indítványokat e részükben alaptalannak tartotta, és utalt arra, hogy törvénysértő minősítés hiányában a kiszabott büntetés támadására sincs mód a felülvizsgálat keretei között.

Álláspontja szerint azzal nem követett el az első fokon eljáró katonai tanács feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést, hogy katonai ülnökként olyan bv. tiszt járt el, aki korábban a II. rendű terhelte reintegrációs tisztje volt; az iratokból nem tűnik ki olyan adat, tény, körülmény, ami a katonai ülnök elfogultságát megalapozná.

Utalt arra is, hogy a 25/2013. (X. 4.) AB határozat szerint a felülvizsgálati eljárást ugyan megalapozhatja az elfogultság, ehhez azonban szükséges, hogy a kérelmező első ízben és olyan körülményre hivatkozzon, amelyről bizonyítja, hogy a jogerős ítélet meghozatala után szerzett tudomást, azonban az indítványozók szerint a II. rendű terhelte ezt a körülményt már az elsőfokú tárgyaláson jelezte.

Emellett arra hivatkozott, hogy a kétszeres értékelés tilalmának megsértése, a másodfokú ügyész indítvány nem létező törvényhelyre történő téves hivatkozásának átvétele, a terheltek közötti szoros érzelmi viszony értékelés nélkül hagyásával az indokolási kötelezettség megsértése nem alapozza meg a felülvizsgálatot, ezért az indítványok e részükben a törvényben kizártak.

Ezért arra tett indítványt, hogy a Kúria a megtámadott ítéleteket II. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn (BF.1487/2018.).

-.-.-

A jogerős ügydöntő határozat meghozatalára a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (régí Be.) hatálya alatt került sor. 2018. július 1-jén ugyanakkor hatályba lépett a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.).

A Be. 868. § (1) bekezdése alapján a törvény rendelkezéseit - a 868-876. §-ban meghatározott eltérésekkel - a hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell. A felülvizsgálati eljárás tekintetében a törvény ilyen eltérő rendelkezéseket nem tartalmaz, ezért a Kúria az indítványt a 2018. július 1. napján hatályba lépett Be. rendelkezéseinek alkalmazásával eljárva bírálta el.

A felülvizsgálati indítvány elbírálására a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsulést tűzött ki, melyen a megtámadott határozatokat II. rendű terhelt tekintetében az indítványokban megjelölt okok alapján bírálta felül; emellett a 659. § (6) bekezdése alapján vizsgálta a 649. § (2) bekezdésében meghatározott, az indítványozók által nem hivatkozott esetleges eljárási szabálysértéseket is, ilyet azonban nem észlelt.

-.-.-

A felülvizsgálati indítványok részben a törvényben kizártak, részben alaptalanok.

A Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye. A 650. § (2) bekezdése pedig kimondja, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható.

Miután a Fővárosi Ítéltőábla Katonai Tanácsa által kiegészített tényállás tartalmazza, hogy az ügy I. rendű terheltje megszegte a Bv.tv. 175. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezéseket, a tényállás támadásának minősül annak vitatása, hogy az I. rendű terhelt megszegte-e a Bv.tv. hivatkozott rendelkezését.

Emellett az indítványozó terhelt és védő az ügy másik terheltjére vonatkozóan még ilyen szoros személyi összefüggés mellett sem támadhatja a jogerős ügydöntő határozatot; az indítványok ezen

része nem jogosulttól származik.

A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerint eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát a 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg.

Ezek között nem szerepel egy jogszabály téves felhívása, így nem tekinthető felülvizsgálati oknak az sem, hogy a másodfokú bíróság a másodfokú ügyészi indítvány ismertetésekor (másodfokú ítélet, 3. oldal harmadik bekezdés 7. sor) idézte a kétségek kívül hibás ügyészi hivatkozást.

Az indokolási kötelezettség megsértése kapcsán pedig a Kúria rámutat a következőkre:

A régi Be. szerint az indokolási kötelezettség megsértése valóban feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés volt. A hatályos Be. szerint azonban az indokolási kötelezettség megsértése már nem ilyen, hanem a 609. § (2) bekezdés d) pontja szerinti, ún. relatív, tehát a másodfokú bíróság mérlegelésétől függő eljárási szabálysértés.

Így az indítványok ezen része alapján a felülvizsgálat ugyancsak kizárt.

A Be. 870. § (3) bekezdése szerint a korábbi jogszabály alapján előterjesztett panasz, felülbírálati indítvány, fellebbezés vagy egyéb indítvány elbírálását e törvény hatálybalépése után a nyomozó hatóság, az ügyészség, illetve a bíróság mellőzi, ha e törvény alapján nincs helye panasz, felülbírálati indítvány, fellebbezés vagy egyéb indítvány előterjesztésének, vagy annak címzettje e törvény alapján nem jogosult a döntésre, és erről az előterjesztőt tájékoztatja.

Így az indítványok ezen része alapján a felülvizsgálat ugyancsak kizárt.

Emellett az indokolási kötelezettség - felülvizsgálati indítványban hivatkozott - megsértése még a régi Be. szerint is kizárólag akkor eredményezhetett felülvizsgálati eljárást is megalapozó, feltétlen hatályon kívül helyezést, ha a megtámadott határozat indokolása - tény- vagy jogkérdés kapcsán - oly mértékben volt hiányos, hogy abból nem volt megállapítható, mire alapozta a bíróság a döntését (BKv 1.).

A Be. 608 §. (1) bekezdés b) pontja szerint feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés és a 649. § (2) bekezdés d) pontja szerint felülvizsgálati ok, ha az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt.

A felülvizsgálati indítványok azon része, amelyben az indítványozók erre az eljárási szabálysértésre

hivatkoztak az első fokon eljáró katonai tanács egyik katonai ülnöke kapcsán, alaptalan.

Az Alkotmánybíróság 25/2013. (X. 4.) AB határozata szerint „alkotmányos követelmény, hogy a Be. 21. § e) pontjában foglalt elfogultsági okra alapított és a törvény egyéb szabályainak megfelelő felülvizsgálati indítvány érdemi vizsgálatot, értékelést és elbírálást nyerhessen” [indokolás (50) bekezdés].

A régi Be. 21. § (1) bekezdés e) pontjával azonos a hatályos Be. 14. § (1) bekezdés e) pontja.

Határozatának indokolása szerint azonban az Alkotmánybíróság nem azt írta elő, hogy minden, a Be. 14. § (1) bekezdés e) pontjára alapított felülvizsgálati indítvánnyal érdemben foglalkozni kell; az ügyben eljáró bíró (bírói tanács) elfogultságára alapított felülvizsgálati indítványnak a törvény egyéb szabályainak is meg kell felelnie. Ez utóbbi körbe tartozóan megállapíthatónak kell lennie, hogy a felülvizsgálati indítványt mire alapozza, a megtámadott határozatot miért tartja sérelmesnek az indítvány előterjesztője.

A Be. 14. § (1) bekezdés e) pontja szerinti kizárási okra alapított felülvizsgálati indítvány esetében ez azt jelenti, hogy az elfogultságot állítónak alapos és konkrét okokkal kell alátámasztania álláspontját. A korábbi bírói gyakorlattal egyezően az elfogultság általánosság szintjén történő megfogalmazása nem alkalmas kizárási ok megállapítására (BH 2010.323.).

Ahogy arra a Legfőbb Ügyészség is rámutatott, az ügy irataiból semmiféle olyan tény, adat vagy körülmény nem tűnik ki, amely az elsőfokú bírói tanács katonai ülnökének elfogultságát alátámasztaná.

Emellett a Be. 15. § (2) és (4) bekezdése szerint a 14. § (1) bekezdés e) pontjában szabályozott kizárási okot az ügyész, a terhelt, a védő, a sértett, továbbá a vagyoni érdekelt a tárgyalás megkezdése után csak akkor érvényesítheti, ha valószínűsíti, hogy a bejelentés alapjául szolgáló tényről a tárgyalás megkezdése után szerzett tudomást, és ha azt három napon belül bejelenti. Ha pedig az elfogultságra, mint kizárási okra a felülvizsgálat alapjára hivatkoznak, ez értelemszerűen csak akkor érvényesíthető, ha az elfogultság a határozat jogerőre emelkedését követően jutott a jogosult tudomására.

II. rendű terhelt - állítása szerint - ezt a körülményt a tárgyalás megnyitása után jelezte, azonban a Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsának tárgyalási jegyzőkönyvében ez a bejelentés nem szerepel, mint ahogyan a terhelt és védője által bejelentett fellebbezésekben sem.

Az Alkotmánybíróság hivatkozott határozatának indokolása a következőket is tartalmazza: „az ügyek tárgyilagos megítélése abban az esetben garantált, ha a bírák képesek kizárólag az ügy tényeit, a tények alapjául szolgáló bizonyítékokat, valamint a tények megítéléséhez szükséges jogszabályokat elszigetelten vizsgálni és értékelni. Minden olyan körülmény, amely ezeken kívül esik és egyúttal a felekhez, vagy magához az ügghöz kapcsolódik, azért sodorja veszélybe az adott ügy tárgyilagos elbírálását, mert képes befolyásolni a bíró mérlegelési tevékenységét. Éppen ezért a pártatlan eljárás garanciájának sérelme egyfelől a konkrét ügy elintézését, annak kimenetelét egyik vagy másik fél hátrányára befolyásolja”.

Az Alkotmánybíróság határozata szerinti, a pártatlan eljárás követelményét veszélyeztető körülmény a Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa eljárása során nem volt megállapítható.

Megjegyzni azonban a Kúria, hogy szerencsésebb lett volna körültekintőbben eljárni a tanács megalakításakor (BH 2014.137.).

Felülvizsgálatnak a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint a terhelt bűnösségének törvénysértő megállapítása, b) pontja szerint pedig akkor van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt a bíróság törvénysértő büntetést szabott ki vagy törvénysértő intézkedést alkalmazott.

Alaptalanok a felülvizsgálati indítványok azon részükben is, amelyben az indítványozók a bűncselekmény törvénysértő minősítésére, és ezen keresztül a II. rendű terhelt bűnösségének törvénysértő megállapítására hivatkoztak.

A felmerült jogkérdés az volt, hogy a büntetés-végrehajtási szervezet azon hivatásos állományú tagja, aki a reá vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket azért szegi meg, hogy egy fogvatartottnak jogtalan előnyt okozzon, katonai vagy hivatali bűncselekményt követ-e el.

Tekintettel arra, hogy a hivatali visszaélés (Btk. 305. §) illetve a szolgálati visszaélés (Btk. 441. §) elkövetési magatartása a törvényi tényállás alapján - legalábbis a 305. § c) pontját illetően - betű szerint megegyezik, a kiindulási alap a két bűncselekmény elhatárolásánál csak az lehet, hogy az elkövető katona volta, avagy hivatalos személy jellege a domináló.

Nem vitás, hogy a Btk. 127. § (1) bekezdése szerint a büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományú tagja a büntető törvény alkalmazása szempontjából katona, ekként - a 458. § a) pontjára is figyelemmel - elkövetője lehet a 441. § szerinti szolgálati visszaélés büntetékének.

Az sem vonható kétségbe, hogy a központi közigazgatási szervekről, valamint a kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (2) bekezdés d) pontja és (5) bekezdés b) pontja alapján a büntetés-végrehajtási szervezet rendvédelmi szervezet, amely központi államigazgatási szervnek minősül. Ekként a Btk. 459. § (1) bekezdés 11. pont k) pontja alapján a bv. szervezet hivatásos állományú tagja központi államigazgatási szervnél közhatalmi feladatot ellátó vagy szolgáltatást teljesítő személy, akinek a tevékenysége a szerv rendeltetésszerű működéséhez tartozik, így hivatalos személy.

Ahogy arra a Legfőbb Ügyészség is utalt, a büntetés-végrehajtási szervezet szolgálati szabályzatáról szóló 21/1997. (V. 8.) IM rendelet 2. § (2) bekezdéséből, mely szerint az egészségügyi feladatok a bv. szervezet szakfeladatai közé tartoznak, az következik, hogy e feladatok ellátása a bv. szervezet alapfeladatai közé, a Btk. megfogalmazásában rendeltetésszerű működéséhez tartozik. A szolgálati szabályzat ugyanis az egészségügyi feladatokat a biztonsági, nevelési, nyilvántartási és foglalkoztatási feladatokkal egy sorban említi.

A jogkérdést az dönti el, hogy a bv. szervezet rendeltetésszerű működéséhez tartozó hivatásos állományú személy kötelességszegésében (hivatali hatáskörének túllépésében, hivatali helyzetével egyébkénti visszaélésében) mely jogtárgy sérül.

A több évtizedes bírói gyakorlat szerint a szolgálati visszaélés bűncselekményének jogi tárgya a katonai szolgálati rend rendeltetésszerű működéséhez fűződő érdek.

A katonákat a szolgálati feladataik megfelelő ellátása érdekében bizonyos jogok illetik meg, de hasonlóan jogaik származhatnak egymagában abból a helyzetükből is, hogy meghatározott beosztást, szolgálati állást töltenek be. Ezért biztosítani kell, hogy ezeket a jogokat ténylegesen csak a szolgálat, a beosztásukkal járó feladatok ellátása érdekében használják fel.

A szolgálati visszaélés elkövetője az a katona lehet, akinek beosztásához a katonai szervezeten belül a többi katonához képest szolgálati hatalma vagy speciális helyzete van.

Az adott ügyben az I. rendű terhelt (a megyei büntetés-végrehajtási intézet egészségügyi osztályának szakápolója) nem a büntetés-végrehajtási szervezetben elfoglalt szolgálati állásával, és ami fontosabb: nem a többi katonához képest - egyébként nem is létező - szolgálati hatalmával vagy speciális helyzetével élt vissza más katona kárára vagy javára. Tehát nem a katonai (adott esetben a büntetés-végrehajtási szervezeten belüli) függelmi viszonyokat sértette meg, hanem egy fogvatartott érdekében, az ő felbujtására szegte meg azokat a szabályokat, amelyek a büntetés-végrehajtási személyzet és a fogvatartott érintkezésére, kapcsolatára vonatkoznak.

Magatartása ekként nem a büntetés-végrehajtási szervezet, mint a büntető törvény szerinti katonai szervezet érdekét - függelmi viszonyait, belső szervezetét - sértette, hanem annak alaprendeltetését; szakfeladatainak a jogszabályoknak megfelelő ellátását, konkrétan a biztonsági szakfeladat veszélytelen ellátását sértette. Ez pedig túlmutat a Btk. 441. § szerinti szolgálati visszaélés bűncselekményének törvényi tényállásán.

Azaz a másodfokú bíróság jogi minősítéssel kapcsolatos álláspontja helyes, és ki is mutatta és a tényállás részévé tette azokat a jogszabályi rendelkezéseket, amelyek betartása és betartatása az ügy I. rendű terheltjének hivatalos személyként kötelessége lett volna, és amelyeket megszegett. Így tehát az I. rendű terhelt esetében nem csupán azt lehetett megállapítani, hogy hivatali helyzetével egyéb módon visszaélt, hanem azt, hogy a Btk. 305. § a) pontjába ütköző magatartást tanúsított.

Ezért az eljáró bíróságok törvényesen és a bírói gyakorlatnak megfelelően minősítették I. rendű terhelt cselekményét a Btk. 305. § a) pontjában írt hivatali visszaélés büntetettének, és ebből következően a II. rendű terhelt cselekményét is az ugyanezen bűncselekmény felbujtójaként.

A bírói gyakorlattal - és a Btk.-val is - ellentétes az indítványozók azon érvelése is, amely szerint a katonai bűncselekmény elkövetője csak katona lehet.

A Btk. 127. § (3) bekezdése szerint katonai bűncselekmény tettese valóban csak katona lehet, a tettes azonban nem azonos az elkövetővel. A bűncselekmény elkövetője a tettes és a részes, azaz a felbújtó és a bűnsegéd. Tettes az, aki a bűncselekmény törvényi tényállását megvalósítja [Btk. 13. § (1) bekezdés], felbújtó pedig az, aki a bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír [Btk. 14. § (1) bekezdés]. A részesek törvényi tényállást nem valósíthatnak meg, tehát tevékenyen nem vesznek részt a bűncselekmény elkövetésében.

A felbujtás elkövetési magatartása, a rábírás a tettesre gyakorolt olyan pszichikai ráhatás, amely kialakítja a tettesben a konkrét bűncselekmény elkövetésére vonatkozó szándékot. Ez szóban, írásban, ráutaló magatartással egyaránt megvalósulhat, formája lehet kérés, rábeszélés, megbízás, utasítás, fogadás ajánlása, látszólagos lebeszélés, ajándék vagy egyéb előny ígérese, beszámítást ki nem záró kényszer, fenyegetés.

A rábírás legjellemzőbb sajátossága, hogy az szándékkiváltó hatású; a tettes a felbújtó tevékenységének a következtében jut arra az elhatározásra, hogy bűncselekményt valósít meg. Ugyanakkor a rábírásnak nem kell a bűncselekmény elkövetése szempontjából releváns valamennyi körülményre, tényre, adatra utalnia, elégséges, ha a felbújtó tisztában van az adott bűncselekmény jellegével, eredmény bűncselekmény esetén az eredmény jellemzőivel. A felbujtónak tisztában kell lennie saját tevékenységével, annak rábíró jellegével és azzal, hogy a tettelssel milyen bűncselekményt akar megvalósíttatni. A felbújtó tudatának tehát át kell fognia a tettesi alapcselekmény tárgyi és alanyi oldalán jelentkező ismérveket.

Mindez irányadó a katonai és a hivatali bűncselekmények esetében is.

A Btk. 441. §-a szerinti szolgálati visszaélést csak katona, a Btk. 305. §-a szerinti hivatali visszaélés büntettét pedig csak hivatalos személy valósíthatja meg tettesként. A felbújtó magatartása azonban nem azonos a törvényi tényállás szerinti elkövetési magatartással, ezért a katonai, illetve hivatali bűncselekmény elkövetője felbujtóként bárki lehet.

Az irányadó tényállás szerint a II. rendű terhelt a közte és az ügy I. rendű terheltje között kialakult érzelmi viszonyt kihasználva arra bírta rá az I. rendű terheltet, hogy kötelességét megszegve csempésszen be részére a telefon meg nem engedett használatához szükséges SIM-kártyákat.

Ez pedig az I. rendű terhelt által elkövetett hivatali visszaélés büntettségéhez kapcsolódó, azt kiváltó felbujtói magatartás.

Azaz a minősítés törvényes.

A törvényes minősítés mellett a büntetés törvényessége kapcsán pedig csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, annak neme és mértéke a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik.

Azonban nem sértettek meg az eljáró bíróságok anyagi jogi szabályt sem a büntetés kiszabása során.

Nem képezheti felülvizsgálat tárgyát törvényt sértő minősítés és

egyéb anyagi jogi szabálysértés hiányában, azaz önmagában a törvényes keretek között kiszabott büntetés mértéke, és az sem, hogy a bíróságok a büntetés kiszabása során az enyhítő és a súlyosító körülményeket miként vették figyelembe (BH 2005.337.).

Emellett téves is az a terhelti hivatkozás, hogy kétszeresen értékelték az eljárt bíróságok a büntetés kiszabása során terhére a többszörös visszaeső voltát; az értékelt súlyosító körülmény az volt, hogy a többszörös visszaesést megalapozókon túl is volt már büntetve.

Minthogy a hivatali visszaélés büntetettének büntetési tétele három évig terjedő szabadságvesztés, a II. rendű terhelttel mint többszörös visszaesővel szemben kiszabott büntetés neme és mértéke, az egy év szabadságvesztés nem törvénytértő.

A fentiekben kifejtettek alapján a Kúria a felülvizsgálati indítványoknak nem adott helyt, és a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján a Szegedi Törvényszék Katonai Tanácsa Kb.I.48/2017/6. számú ítéletét, illetőleg a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.7/2018/9. számú ítéletét hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 653. § (1) bekezdésére figyelemmel a 458. § (3) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a 650. § (1) bekezdés b) pontja kizárja.

Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 652. § (6) bekezdésén alapul azzal, hogy a Kúria - a Be. 656. § (4) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2019. április 1.

Dr. Mészár Róza s. k. a tanács elnöke, Dr. Soós László s. k. előadó bíró, Dr. Vaskuti András s. k. bíró

A kiadmány hitelül:

Mátyás Gyöngyi
bírószági ügyintéző